

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest. 5. Széchenyi-utca 10.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 "

Negyedévre 2 "

Egyes szám ára 16 kr.

AZ EGYENLŐSÉG MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A demokrata urak.

Semmi sincs, a miből valakinek politikai érettségére és komolyságára inkább lehetne következtetést vonni, mint abból a magatartásból, melyet a zsidó-kérdéssel szemben tanusít.

Az álliberalizmus ép úgy, mint a valódi és hamisítottan szabadelvűség, a sötét reakció és a vérvörös radikalizmus, mind a zsidók irányában táplált felfogásban lelik a leghivebb visszatükrözést, mert a zsidókérdés azokhoz a jelenségekhez tartozik, melyek felölelik mindazokat a politikai és társadalmi mozzanatokot, melyekkel szemben a politikusnak állást kell foglalni, mikor a küzdőterre kilép.

Parlamenti pártjaink közül csak a függetlenségi párt tartotta szükségesnek az ő speciális álláspontját az ugynevezett zsidó-kérdéssel szemben külön kiáltványban nyilvánítani, a mi elég sajátos világot vet az e pártban uralkodó elvi következetességre.

Mikor három évvel ezelőtt a magyarországi szászok a Schulverein-hecczeket arranzséroztak, akkor a délvidéki németajku honpolgárok legnagyobb része szükségesnek tartotta számos népgyűléseken, értekezleteken és konventikulumokban külön-külön demonstrálni azt a tényt, hogy ők nem osztják a szászok kifelé gravitáló magyarelles politikáját és hogy nekik hazafias programjuk van, melytől egy hajszálnyit sem engednek — világért sem.

E tüntetésektől csak a magyar zsidóság tartózkodott, daczára annak, hogy nagy része németajku volt, s így ezt is illethette volna a gyanu, hogy hivei a germanizáló és kifelé sandító szász atyafiak tervének.

A zsidók feleslegesnek tartottak minden speciális demonstrációt magyar érzelmeik mellett; olyan kifogástalannak, olyan változhatatlannak, olyan szilárd alapon nyugvónak tarták hazafiságukat és magyar voltukat.

Ha nem érezték volna magukat ép olyan jó magyaroknak mint bármelyik nem zsidó felekezeti honpolgár azok közt, kiknek hazafisága minden kétségen felül áll, csakis akkor tartottak volna ők is gyűléseket, hogy speciális hazafiságukat kitüntessék.

A függetlenségi párt ép úgy járt el, mint a délvidéki németajku; ő is jónak tartotta külön programot kiadni a zsidó kérdésben táplált érzelmei felől, hogy össze ne tévesszék a valódi liberálisokkal.

Ha e pártot a valódi szabadelvűség szelleme átlengené, ha e pártban politikai komolyság honolna, ha e párt tagjai átvolnának hatva azoknak

az elveknek szellemétől, melyeket zászlójukra irtak, ha nem a szenvedély, az egyéni külön érdek, a politikai éretlenség és bizonyos undok frivolitás jellemezné e pártnak egyes tagjait; akkor bizonyára feleslegessé vált volna az a speciális zsidó-programm, mert mindenki tudta volna, hogy egy következetes radikális párt miként szokott vélekedni olyan ügyekről, mint a zsidó kérdés.

A függetlenségi párt eljátszotta az elvei iránti bizalmat azzal a nyilvánvalóan, melyben a zsidókérdéssel szemben olyan minden következetességet megtagadó kőfáskodásra vetemedett. Egyes tagjai e pártnak, mint a milyenek a két Prónay báró, Polónyi Géza, Krisztinkovits, Helfy, Bartha Miklós, Eötvös Károly, Czierer Ákos, Törs Kálmán, minden tisztelet megérdemelnék. Ezek miatt valóban nem kellett volna a külön zsidó-programm, mert köztudomású, hogy e férfiak komolyan veszik a szabadelvűséget és nem tekintik a parlamentet komédiának, a hol az elvekkkel is úgy lehet mókázni, mint a majomnak az almával.

Báró Pronayék, Bartha Miklós, Polónyi, Helfy sat. nem szorulnak külön zsidó-programmra. Tudják, hogy e férfiak következetesek és őszinték. Ha az egyik kérdésben szabadelvűek, akkor nem lehetnek reakciónáriusok egy másikban.

De vannak a függetlenségi pártban emberek, kik nemcsak hetenkint, hanem óránként változtatják elveiket

Ha például az új képviselőház építéséről van szó, akkor nyomban a radikalizmus vérvörös pirja futja el arcukat és úgy öntik demokrata epéjüket a kormány büzös fejére, hogy csak úgy zuhog; mikor azonban a fegyintézetek szaporításáról disputálnak, akkor meg olyan beszédek mondanak, hogy arbuezi Pétertől sem telhetett volna külön szavalmány.

A legnevetségesebbek azonban azok a sajátos arisztokratikus allűrök, melyek egy idő óta — úgy látszik — szokássá váltak a függetlenségi párt demokratái közt.

Mindent lenéznek, mindent megvetnek, a mi a demokratizmus szellemének uralmára vall. Azt kívánják, hogy fegyházakban ne legyenek kertek, hanem kárpadok, hogy a rab, miután kiszabadult, még a gondolattól is irtozzék, hogy oda vissza kerülhet.

Azt kívánják továbbá, hogy parlamenti beszédeiket közöljék a hírlapok, de a hirhedt betyárok arcsképeit ne legyen szabad kiadniok, sem az elkövetett büntettekről hozni tudósítást. Így fogják

fel ezek a mi demokratáink a humanizmust és a sajtószabadság rendeltetését és jelentőségét.

Szép világot élnénk, ha ezek a mi derék demokrata uraink egyszer nagyobb hatalommal felruháztatnának vagy pláne miniszterek lennének.

A lovakat és ökröket szerintük csupa humanizmusból csak bársony ostorral szabadna megiegyinteni, hanem aki a fenyegető törvény valamely paragrafusába ütköző ténytet követ el, azt rögtön kerékbe töréssel kellene sújtani.

A sajtónak pedig csak a pókászattal és az állatvédegyelet tagjainak dicsőítésével volna szabad foglalkozni, de hogy elrettentő példa gyanánt leírjon egy jusztfikációt, az nem volna megengedve, mert a csirkefogók az efféle leírásokból bátorságot merithetnének büntettek elkövetésére.

Ilyen a logika azoknál a politikusoknál, kik az elveket nem véve komolyan, azokat hangoztatják ugyan, de követni nem követik.

Ilyen a szabadelvűsége és humanizmusa azoknak a férfiaknak, kik a függetlenségi párt demokratáinak nevezik magukat.

Ilyen észjárással akarják vezetni ezek a demokrata urak a magyar nemzetet és ilyen eszközökkel akarják ők meghódítani a nép szívét.

Csak lessék!

Hogyan lett filozemita?

Jókai Mór erkölcsi bátorságának ragyogó jelet adva, a múlt vasárnap az Akadémia dísztermében rendezett matinéén felolvasást tartott. Azt mondta el, hogyan lett ő filozemita. A hazánkban kavargó áramlat közt nem csekély fokú erkölcsi bátorságról tesz ez tanubizonyságot; hiszen ha van valaki, a ki ez áramlattal szemben csak közönyt mutat, már azt is bűnnek deklarálják a délmeleg vérű antiszemita.

Jókai mégis előadta az egész világ előtt, hogy alig serdülő ifju korában meglökött egy negyven éves embert, öklét éreztette vele, mert azt hitte, hogy ő neki nemcsak igazsága van, de a másik iszen csak zsidó. Rajzolja azután Jókai az utat, a mely őt annak belátására kényszeríté, hogy felháborodottságában, felindulásában igazságtalansá-

got követett el, rajzolja az erkölcsi kényszert, mely a bánatot feltámasztá benne és vitte oda, hogy a sértettnek megadja a legszebb elégtételt, az önbeismeréssel kapcsolt bocsánatkérést és előnkbe állítja a drámai hatással teljes jelenetet, midőn a félúton találkozik a sértő is, a sértett is, mindkettő egy szándékkal, hogy a másiktól bocsánatot kérjen, a hol a sértőt a bánat, a sértettet az alapigazságnak felismerése és érzete vitte előre.

Azóta negyvenegy év mult el. A világ nagyot haladt, de nem azon az úton, a melyen Jókai és az ő Karacsonerje találkoztak. A zsidók még ma is ugyanabban, sőt még rosszabb helyzetben vannak, mint akkor, mert ma alig akad oly áldott nő, mint a ki Jókai gyermekkorá fölött állott mentő és őrző angyalként, mert ma a társadalom maga is hajlandóságot akar mutatni a gyűlölet szentesítésére. Ma ép úgy ökölrel mennek a zsidónak, csak hogy Jókai, az akkori iskolásgyerek, önfeledtségében, ma pedig higgadt számításal, nyugodt megfontolással. Ma is az a jelszó még: Iszen csak zsidó!

És miért?

Jókai negyvenegy évvel ezelőtt történeteket beszélt el. Negyvenegy év hosszú idő, de Magyarország történetében még sincs oly időszak, mint épen e negyvenegy év, a mely alatt a zsidók oly eklatáns módon bizonyították be, hogy megvan bennök a készség, keresni és kutatni az igazságot; megvan bennük az akarat megragadni minden alkalmat arra, hogy üldözőikkel, ellenségeikkel, gyűlölőikkel kibéküljenek. Ott van a kulturális haladás, a törekvés, hogy a nemzettestbe olvadjanak, hogy az asszimiláció gyorsan végbe mehessen; ott van a tény, hogy őseitől öröklött szokásokhoz is hozzányúlunk, ha amodern társadalmi élet keretébe nem illenek; szóval, mindent tesznek, hogy a korszellem kívánalmaival karöltve haladhassanak.

És miként fogadják e törekvést? Ökölrel, bántalmakkal, gyanúsításokkal és gyűlölettel. A lefolyt negyven év alatt igen sok Karacsoner támadt, és nem az ő hibája, hogy a társadalom többi rétegében oly kevés a Jókai, ki készséggel nyujtaná kezét a zsidónak, hogy találkoznának, ha

TÁRCZA.

Dr. Kohn Sámuel munkájáról.

(A zsidók története Magyarországon a legrégebbi időkől a mohácsi vészig. Részben kiadatlan kútforrások nyomán írta Dr. Kohn Sámuel. Budapest, 1884. Athenäum. XXXII és 489 8°.)

Nec flere, nec indignari, sed intelligere. Spinoza.

Mi sem jellemzi élesebben és hivebben azon gyökeres átalakulást, melyen a magyar zsidóság újabb időben átment, mint azon könyv, melynek czime e cikk fején olvasható.

Ha egy 48 előtti magyar ember, ki hazáját elhagyva külföldre vándorolt és a hazai ügyek fejlődéséről semmi tudomást nem vett, most visszatérne és Dr. Kohn munkáját olvasná, azt hisszük bámulás-ámulásának se hossza se vége nem volna.

Negyvennyolcz előtt egy magyar ember magának körülbelül olyan képet alkotott a rabbinusról, hogy az a Talmud és a Haggada útvesztő ömkelegében tévelyegve a modern élet és hazai művelődés iránt idegenkedik és semmi egyébbel mint a speciális zsidó szakbeli tárgyaival nem foglalkozik.

E felfogás mellett a csodálkozás indokolt volna, mert most lát egy zsidó papot, ki klasszikus és könyved magyarsággal magyar történeti könyvet írva a

hazai irodalom és a magyar zsidóság ügyét egyaránt szolgálja, és ki a hazai és külföldi kútforrásokat és levéltárakat hangyaszorgalommal átkutatva roppant fáradozások árán a magyar zsidók történetét mozaikszerű és mégis élethű képben feltünteti.

És — the last but not the least — azt látná, hogy keresztény buvárok hosszú évek során át tett kutatásaik eredményét a zsidó pappal szívesen és készségesen közlik, tudományos kincses házuk ajtait e zsidópap előtt örömmel megnyitják és őt minden tőlük kitelhető módon vállalatában támogatják.

Ha tehát a tudós szerző munkájának egyéb más érdeme nem volna is, mint az, hogy az ezen előbb jelzett gyökeres átalakulást konstataálja, úgy a munkának kiadása már eléggé igazolt és azon szívélyes fogadtatás, melyben részesült, teljesen indokolt volna. De van a munkának temérdek tudományos és aktuális érdeme is.

»A világ története a világ ítélete.« Most midőn elenség és barát egyaránt a világ ítélő széke elé szólít bennünket, az egyik azért, mert elítéltetésünket várja, a másik azért, mert meg van győződve, hogy az ellenünk szórt vádak alaptalanok, gyűlölkedések szüleményei és hogy fényes elégtétel fog nekünk jutni. a speciális zsidó történetírás kétszeres fontossággal bír, hisz, — hogy ügyvédesen kifejezzem magam — ezek a zsidó történeti munkák ebben a világperben az alperesi periratokat képezik, melyekre szemben a felperesi hamisításokkal és ferdtésekkel égető szükségünk van, hogy a percsomó kellelge fel legyen szerelve.

És az igazságos ítélettől nincs mit félnünk; az igaz-

nem is féluton, de a czélnál; annál több azonban azoknak száma, kik a zsidó által nyújtott békülési jobbot visszautasítják, kik még a békülési kísérletre sem bírnak egyéb válasszal, mint a durvasággal; kik a legelőzékenyebb közeledésre is csak azzal felelnek: Üsd a zsidót! Nem vádoljuk általában a keresztény társadalmat, de annál jobban, annál keserűbben az antiszemitákat.

Jókai költői egyénisége nem tür igazságtalanságot, és igazságszeretetének eredményét nyíltan, az egész világ előtt elmondja, és ez nekünk némi elégtételt nyújt a számtalan bántalomért. Jókainak gyönyörű hasonlata igaz és találó volt. Érezte ezt minden hallgatója és érzésének kifejezést is adott az által a szünni nem akaró frenetikus tapsvihar által, melylyel a hallgatóság szeretett költője iránt háláját akarta nyilvánítani. És e taps, e tetszés nyilatkozat igazolta legjobban, hogy a hallgatóság a felolvasást úgy fogta fel, mint hatalmas, győzni hivatott fegyvert az antiszemiták bornirt gyűlölete fölött. Nagyon sok, művelt és előkelő közönség volt az, mely a felolvasást hallgatta, hallgatta megindultan, hálásan, s vágygyal és gyönyörrel szívta be a szépségekben túlgazdag rajz szavaival együtt a tanulságot is, mely a legmeggyőzőbben állította eléjük, hogy az antiszemiták csak a szenvedélyekhez, csak a gyűlölethez bírnak szavakkal, és hogy az elméhez, a szívhez csak oly szavak szólhatnak, mint a minők voltak Jókaiéi, mint a melyek az egyetlen valóságot, az igazságot hirdetik.

Elégtétel gyanánt szolgált megsértett önértünknek, mikor a közönség kitörő tetszésviharral üdvözölte Jókai felolvasását, mert ez meggyőzött bennünket abban a hitünkben, hogy vannak a nemzet jobbjai közt sokan, kik úgy gondolkoznak, úgy éreznek mint Jókai, de csakis nem tartják magukat hivatottaknak, talán nem látják még idejét, talán még akarattal nem bírnak, hogy ők is úgy nyilatkozzanak, mint Jókai. Reméljük, mert lehetetlen, hogy Jókai szózata hatás nélkül elhangozzék, mint szavak a pusztában. Reméljük, hogy Jókain kívül is fognak akadni férfiak, akik az igazságot még akkor is hirdetni fogják, mikor zsidóról van szó, és olyan körülmények közt, midőn a

társadalom igen sok rétegében nagyon kevés az igazság iránt a fogékonyság.

Az igazságnak hódítania, győznie kell. Szerencséseknek mondjuk önmagunkat, hogy az igazságot épen a nemzet egyik legnagyobb költője a ragyogó nyelvű Jókai hirdeti ily nyíltan, mert az igazságnak hódító ereje is hatásosabban fog nyilvánulni, ha nyílt és bátor szövetségese Jókai. Ahogy ő lett filozemita, ugyanazon az úton a gondolkodók tábora gyorsan fog előre haladni, és e meggyőződést Jókai felolvasása életre hozta, megteremtette.

A Jókai által hirdetett igazság diadala nem késhetik sokáig.

Dr. G.

Bécsi levél.

Bécs, május. 1.

Tekintetes szerkesztőség! E héten megint volt alkalmuk a jó bécsieknek, együtt látni azokat a becsületes embereket, kik az antiszemitizmus czimén összeesküdtek a tőke és a birtokos osztály ellen. Ezek a becsületes emberek mindent meg tudnának bocsátani a zsidónak, csak azt nem, hogy Rothschildnak sok pénze van. A bécsi antiszemiták nem hangoztatnak olyan jelszavakat, mint a budapesti kollegáik; nem akarnak új zsidó kátét, sem talmudfordítást, de még a kaftán és pajeszek ellen sem indítottak hadjáratot. Ők egyedül a tőke ellenségei, és mivel hogy van zsidó, ki nagy tőke fölött rendelkezik, antiszemiták lettek és gyűlölik azt a zsidót is, a kinek pénze nincsen.

Hogy visszatérjek a tárgyra, melyet e sorok elején érintettem, el kell mondanom, hogy a bécsi antiszemiták közt Schönerer lovag körülbelül ugyanazt a szerepet játsza, mint önöknél Istóczy, azzal a különbséggel, hogy Schönerer duhögéseinek szocialisztikus háttere is van, holott Istóczy az ő antiszemitizmusát speciális zsidógyűlölet gyanánt szereti árulgatni.

Schönerer ur e héten kiadta az ő embereinek a parancsot, hogy híjjanak össze népgyűlést, mert a bécsi közönség az utóbbi napok története után hajlandó a legpaprikázottabb beszédek meghallgatására. Az antiszemita bizottság összehitta tehát hiveit, kik közül mintegy háromszázan meg is jelentek a gyűlésen.

A szónokok mind a társadalom azon osztályához tartoznak, melyet szellemi proletárság czimén ismerünk.

ságtalan ítélet ellen azonban fellázadunk lelkünk mélyében.

Dr. Kohn munkája első könyvének első fejezetében a honfoglalás előtti magyarországi zsidók történetét tárgyalván igazolja, hogy már a hódító rómaiakkal jöttek be zsidók, kik itten letelepedtek és földművelést és kereskedést űztek. Habár a honfoglalás előtt történtek szorosan véve a magyar zsidók történetéhez nem is látszanak tartozni, mi mégis épen ezen fejezet szerkesztéseért a szerzőnek hálával tartozunk, mert kimutatja, hogy azon támadások, melyeket a zsidók ellen az autochthonismus szempontjából emelnek, tarthatatlanok Igaz ugyan, hogy a zsidók letelepedése Magyarországon (ez utóbbi természetesen csak topographikus értelemben véve) a magyarok előtt a honfoglalás természetével nem birt, de mégis figyelembe vevendő, hogy a zsidók a római fegyverek oltalma alatt jöttek be a rómaiakkal, hogy ők a római birodalomnak teljes jogosított polgárai voltak és hogy a legnagyobb valószínűséggel a római legiókban zsidó katonák is szolgáltak.

De eltekintve ezektől az autochthonismus nem csak az imént felhozott okoknál fogva tarthatatlan, hanem azért is, mert az a népjog és a nemzetközi szerződések és az azok által létesített nemzetközi forgalom mellett semmi jogosultsággal nem bír. Nincs művelt ország manap, mely az autochthonismus alapján állana, vagy mely ha ráállana azonnal a művelt világ összefüggéséből magát ki nem közösitené. Kelet-Azsiának két leghatalmasabb országa, a chinai és a japáni az autochthonismust legtovább vitték. Geographiai fekvésük őket ezen rendszer követésében hathatósan támogatta és a folyton haladó és mindenhová szivárgó művelődés előtt mégis

kénytelenek voltak az autochthonismus rendszerével szakítani és az idegen barbarokat befogadni. Japán készségesen egész országát, azonban a 362 sőt mások szerint 423 millió lakossal bíró China ellenkezőleg csak öt kikötőt és tartományainak csak egy kis részét nyitotta meg; de nincs messze az idő; melyben az egész mennyei ország Európa előtt megnyílik. A kisebb országok, mint Birma, Annam, Korea stb. Japán példáját már követték vagy rövid idő múlva követni fogják,

Az autochthonismus ma csak belső Afrika, Amerika és Ausztrália vad törzseinél létezik. Ezeknél mai művelődésük színvonala mellett birhat tán még jogosultsággal, de egy Európa szívében fekvő országnak az autochthonismus jellegével való felruházása azt végkép kiszorítaná a civilizáció légköréből.

Az első könyv második fejezetében szerző a költözöködő pogány magyarok közt lévő zsidók viszonyait tárgyalja és hogy a zsidó vallású kozárokra is kiterjeszkedik, nagyon természetes. És jó lesz bizonyos uraknak megjegyezni azt, hogy Előd, Álmos után a leghatalmasabb vezér a zsidó kozár fejedelem leányát bírta nőül és hogy a honfoglaló Árpád épen ezen zsidó fejedelem ajánlatára lett vezérré választva. A honfoglalás ténye tehát épen az, mely a magyar zsidóknak is történeti jogokat biztosít.

Gyakran halljuk barát és ellenség részéről a zsidók ellen elkövetett igazságtalanságok és kegyetlenségek vagy szépitgetésre vagy mentségére felhozni azt az érvet, hogy a zsidók a keresztényekkel épügy bannának, ha hatalmukban állana. Nos a történet az ellenkezőt bizo-

Hollomay, Wysloczky, Buschenhagen, Vetter és dr. Pattai olyan egyének, kiket a külvárosi kocsmákban alaposan ismernek. Az utóbbi még nem rég azokhoz a »jó firmákhoz« tartozott, kiket a Bécsben megjelenő „Floh“ Ladislaus Bubusnak keresztelt. Alig van fizető pinczér, kinek dr. Pattaival még nem lett volna differenciája, mert ez az antiszemita ur nagyon szeretett kontóra sörözni és a kontókat aztán meg nem fizetni.

A többiek sem jobbak dr. Pattainál; részint könynyelműség vagy hanyagság által tönkre jutott iparosok, kik megunván a tisztességes munkát, tollat ragadtak, hogy a bécsi zugsajtó elzüllött harcosai közé lépjenek, és hogy a rendőrség által mint keresetnélküli egyének gyanút ne keltsenek, beálltak antiszemitáknak, mely cím megóvjá őket azoktól a rendőri zaklatásoktól, melyeknek máskülönben kitéve volnának.

Az antiszemita gyűlés lefolyását ismeri a közönség a lapokban megjelent tudósításokból. Nekem tehát erről szólanom nem kell. Csak azt akarom megjegyezni, hogy a hallgatók egy része roppant hahotába tört ki, mikor az elnöklő Hollomay szónoki hévvel elkiáltá magát: Mondják meg uraim, van-e köztük valaki, a ki 14 esztendő alatt egy milliót tudott volna szerezni?

»Ha nekünk sikerült volna egy milliót szerezni, viszonjának többen, akkor az elnök ur nem látna itt bennünket.«

A gyűlés ezután nagyobb botrány nélkül folyt le. A zsidók elleni kifakadások inkább a hasra, mint a kedélyre hatottak és azok az »éljenzések«, melyekkel a szónokok egyes erősebb frázisait kitüntették, inkább „heccznek“ veendő, sem mint komoly akklamációknak.

A bécsi nép alsóbb rétegei olcsó hecczet akarnak és készek mindenkit megvívatozni, ki nekik erre alkalmat nyújt.

Eichner Gyula.

A galicziai zsidók.

Budapest, április hó 30.

Azon vádakkal szemben, melyeket nálunk az ugynevezett lengyelzsidók ellen emelnek, talán nem lesz érdektelen az álabbi kimutatás, melynek közlésére én önt tekintetes szerkesztő úr felkérem.

E közleményből láthatják az antiszemiták, hogy

nyitja. A kozár birodalomban zsidó fejedelmek uralma alatt muhammedánok és pogányok, utóbb még keresztények is békés egyetértésben mint egyenlően jogosított polgárok éltek, mely körülményt bizonyos urak figyelmébe különösen ajánlunk.

Nagyon hosszadalmas volna a pogány magyarok közt élő zsidókra vonatkozó történeti adatokat itt fejtegetni; elég legyen csak annyi, hogy a honfoglaló magyarokkal is jöttek zsidók, kik a többi magyarokkal egyenlő jogokat élveztek; legalább annak nyomát, hogy a zsidók jogait megszorították volna, a kutforrásokban nem találjuk. Szent István törvényei a zsidókkal nem foglalkodtak, ami azt bizonyítja, hogy a zsidók az ő uralkodása alatt teljes polgári jogokat élveztek. Az egy megszorítás, melyet Szt. István törvényében találunk, hogy papi személy ellen csak a feddhetlen erkölcsű, házasság és családos és minden tekintetben Krisztusban hívők tanuskodhatnak, inkább a pogányokra és azon keresztényekre vonatkozott, kik hit dolgában megbízhatók nem voltak, és ez a rendszabály a zsidókat csakis közvetve érintette.

A szerző előadása nyomán tehát most már teljes határozottsággal konstatalhatjuk, hogy honalapító Szent István a zsidókat a keresztényekkel egyenlő jogokban részesítette és hogy szerinte keresztény és zsidó közt jogilag különbség egyáltalában nem létezett.

I. Bélának azon intézkedése, hogy a vásárok vasárnap helyett szombaton tartassanak meg, habár a zsidókat érzékenyen károsította is, ellenük irányuló ellenséges rendszabálynak mégsem tekintendő, mert I. Béla csakis a vasárnap szentségét akarta védeni, a nélkül, hogy a zsidókat bármilyen ellenséges indulatú intézkedéssel sújtani akarta volna.

azon állításuk, mintha a lengyel, illetve galicziai zsidó nem kultuképes eleme a lakosságnak, csak rosz akaratú feltevés, melynek semmi alapja nincsen.

Az 1883-diki október havában Dr. Mauthauer Fülöp elnöklete alatt Bécsben tartott értekezleten, melynek célja a galicziai zsidók kulturviszonyainak javítása, jegyzőkönyvileg a következő jellemző adatok konstatalhattak:

1880-ban Galiczia lakossága 5,958,907 volt. Ezek közt 686,596 zsidó. A Bukovinában összesen 571.671 lakos közt, 67.418 zsidó.

Egész Ausztriában (Magyarországot kivéve) 1,005.394 zsidó lakik.

A tanköteles gyermekek száma 1880-ban Galicziában: 550,409; Bukovinában: 45.618. Ebből iskoláztatott Galicziában 292.515; Bukovinában: 16.468. A zsidók mind a két tartományban nagyobb arányban járultak e számokhoz mint a többi felekezetek.

De legjobban tűnik ki a zsidók kulturális háladata, ha a galicziai egyetemi kimutatásokat vizsgáljuk,

A lembergi egyetemen 1880-ban 1066 hallgató közt 88 zsidófelekezetű volt. A krakkói egyetemen 756 hallgató közt 67 zsidó. A csernovici egyetemen 271 hallgató közt volt 75 zsidó.

Továbbá: A technikai fakultáson járt 216 hallgató közt 31 zsidó.

Vége a gymnasiumok és reál-gymnasiumok hallgatói közt, melyek száma összesen 10.000 zsidó tanuló volt 1214. Ugyanilyen arány mutatkozik a reáliskolában is. Bukovinában szintén ilyen arányt tüntettek ki.

Az értekezleten, melyben Worms Henrik báró Londomból, Lazarus tanár és Löwe Lajos képviselő Berlinből, továbbá Baumgarten Manó, Borkenau lovag, Kohán Ármin, Guttmann Vilmos lovag, báró Rothschild Albert és Singer Bernáth részt vettek, elhatározták, hogy ezentúl is elősegítik a galicziai és bukovinai zsidók kulturális viszonyainak javítását, hogy az őket a tartományok többi lakosaitól elválasztó öltözeti és nyelvészeti különbség végkép megszűnjék.

Bezzeg mi itt Magyarországon is szorulnánk némi nemü támogatásra; mert van itt még számtalan olyan hitrokon, aki nem akar megválni kaftánjától és ósdi

A zsidók ezen zavartalan állapota 1092-ig tartott mely évben az első törvénnyel vagy inkább határozattal találkoztunk, melynek éle a zsidók ellen irányozva volt.

A honfoglalástól egész 1092-ik évig, tehát 200 évnél tovább tartó időszakon áttekintve azt látjuk, hogy pozitív törvények, melyek a zsidók polgári és politikai viszonyait rendezték volna, nem léteztek ugyan; mindazonáltal azonban azt tapasztaljuk, hogy a zsidók teljes egyenjogúságot élveztek, kereskedést és ipart szabadon üztek, ingatlan birtokokat szereztek, sőt a zsidók és keresztények közti házasságok is meg voltak engedve. E viszonyok eleinte inkább szokáson alapulni látszóttak, de hosszabb gyakorlat után az idő mintegy törvényerővel ruházta fel azokat.

A történetirő előtt bizonyára feltűnőnek fog látszani azon körülmény, hogy míg Európa többi a műveltség aránylag magasabb fokán álló országaiban a zsidók elnyomatásnak és zaklatásnak ki voltak téve, addig Magyarországon teljes polgári jogok élvezetében voltak.

E jelenség indoka abban rejlik, hogy egyrészt a magyarok csak a 10. század vége felé vévén fel a keresztény vallást a római curia vésszes befolyása alatt nem állottak annyira mint Európának többi államai, melyek már a 3. vagy 4. században a keresztény vallást államvallássá dekretálták; másrészt pedig a magyar mély vallásos érzületénél fogva is más vallások iránt azzal a türelemmel viseltetik, mely épen a valódi vallásosságnak korollariuma. Helytelen, ha valamely iró a magyar vallási toleranciáját közönyösségre akarja visszavezetni, mert felekezeti szellem nem azonos vallásossággal és a valóban vallásos ember embertársának hitét nemcsak hogy túri, de respektálja is.

hajtincseitől. hiszen idővel majd észretérnek ezek a jámbor emberek is, de ha egyleti uton vagy felvilágosítás és támogatás útján ezt az időt siettetni lehetne, bizony nagyon örvendetes volna.

R. Á.

Auerbach Berthold egy kiadatlan levele.

Lapunk egyik barátjától vesszük a következő sorokat: Auerbach Berthold, a hirneves német költő, ki tudvalevőleg zsidó születésű volt, azon alkalommal, midőn dr. Billroth ismeretes röpiratát a zsidók ellen kiadta, következő levelet intézett dr. Döllnigerhez, a ki a zsidóságot Billroth indokolatlan támadásai ellen az A. Allg. Zeit. meleg hangon védelmezte.

Auerbach levele így hangzik:

Berlin, 1880. nov. 11.

Egész éjjel alig egy órát aludtam. A tegnapi estilap a Bismarkhoz intézett zsidóellenes petíciót közli. Hát még ezt is kellett megérnünk! Gyakran mondtam, hogy így fog jönni. Már a múlt évben, mikor ide visszajöttem, egy nagy gyűlést akartam megtartatni, melyhez a polgárság és a tudomány legtekintélyesebb férfait személyesen akartam meghívni, hogy végre egyszerre vessünk véget annak a dolognak, a mit zsidókérdésnek neveznek. Tudtam, hogy jobb lesz előbb, mint később, midőn a sörházakba viszik, a honnan aztán már nagyon nehezen lehet kihozni. De akkor engem költőnek, ábrándozónak, képzelődő különcnek tartottak és nevettek aggodalmaim fölött. Az egyik azt mondta, hiszen nemsokára elmulik; a másik meg azt hajtogatta, hogy hát az egész csak amolyan heccz, melynek komoly következménye nem lehet; legtöbben pedig azt állították, hogy legjobb, a mozgalmat komolyan nem venni és egyszerűen kinevetni, mert minden más fegyverért kár volna és nem is használna. Így tehát feladtam a tervet, de én eléggé ismerem a világot és tudom, hogy az izgatás és bujtogatás által a népbe csöpögtetett elkeseredést, a kedélyekből nem lehet olyan hamar eltávolítani. Mit csináljunk hát? Vagy nyugodtan nézzük, mind azokat a gonoszságokat és hogy iskolás gyermekek miként gyaláztatnak tanítóktól és tanulóktól egyaránt? A jövő sötét képet mutat nekem. Van ugyan reményem, hogy egész sora a tekintélyes keresztényeknek, kiknek van érzékük az emberiség iránt, nyilatkozni fog a petíció

infamiája ellen, de már késő lesz. Tapasztalati tény, hogy az emberek a vádakát bevésik az emlékezetbe, a védelmet és czáfolatot ellenben meg sem hallgatják, el sem olvassák és ha néha mégis figyelemre méltatják, hát rövid idő alatt elfelejtik. A vádak rendesen erősebbek elkeseredettebbek a védelemnél, de többnyire pikánsabbak is s így nem csoda, hogy tovább élnek az emlékezetben.

Hallom, hogy többek a hírlapokat vádolják, melyek e petíciónak mérgét az olvasó közönség közt terjesztették. Mintha e felét el lehetne hallgatni; A régi historia »Apa beteg a ló« — »Hallgass ficzkó — mert észreveheti.« — A tömeg szenvedélyét nem nehéz felkorbácsolni, csak a felsőbb osztályok lusták, mert jól vannak lakva és szeretik a nyugalmat. De nyugalma veszélyeztetve van, mert el nem képzelhetni, hogy e mozgalom őket előbb vagy utóbb érzékenyen ne érintse

H I R E K.

Azon t. előfizetők számára, kiknek előfizetésük f. é. május elején lejár, lapunk múlt heti számához postautalványokat mellékelünk azzal a kérelemmel, hogy megrendeléseiket megújítani sziveskedjenek.

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. Széchenyi-utca 10 sz.) küldendők.

A k i a d ó h i v a t a l.

— Antiszemiták maguk közt. A múlt heti számunkban közöltük azt a beavatott oldalról vett hírt, hogy Istóczy és Simonyi közt surlódások történtek, melyek az eddigi békés konkurrencziát e két férfi közt a legmérgelesebb elienségeskedéssé élesítették. E hírünk az antiszemita táborában kínos szenzációt keltett, mert szigorúan őrizték a titkot, nehogy a közönség közzé szivároghjon. Azt hitték, hogy a viszályt kiegyenliteni sikerül, mielőtt a nagy közönség tudomást szerezne az antiszemitizmus csunya színfali titkairól. Ugyanabból a forrásból, melyből első hírünket meritettük, újból értesülünk, hogy az Istóczy és Somonyi közti feszült viszony lehetőleg akuttabbá vált, és hogy magában az antiszemita párt-

Dr. Kohn munkája harmadik könyvében a zsidók történetét 1092—1360 ig öleli fel. Daczára annak, hogy az Árpádok dicső háza 1301-ben halt ki és ez Magyarországra nézve korszakalkotó, a munka speciális szempontjából e beosztás mégis helyeselhető, mert 1360-ig a zsidók háborítatlanul élvezték a polgári jogokat és rájuk nézve 1360-ban állott be a jogfosztás fordulópontja.

Bene vixit, qui bene latuit. 1092-ig specialis zsidó törvénnyel nem találkozunk. Ezen évben a jobbára püspökökből, apátokból és papokból álló — nem is országgyűlés, hanem csak egyházi zsinat határozta: »ha a zsidók keresztény nőkkel házasságban élnek, vagy ha valamely keresztény egyént rabszolgaságban tartanának maguknál, ezek tőlük elvétetvén, szabadságba helyeztessenek vissza.«

Ezen határozat sokkal érdekesebb, mintsemhogy mellette csak úgy elsurranánk. Ezen határozat igazolja, hogy zsidók és keresztény nők közti házasságok nagyon sűrűen fordultak elő és hogy a zsidók kiválólag földműveléssel foglalkoztak, mert a rabszolgákat csakis ilyen munkákra szokták alkalmazni. Nagyon érdekes továbbá, hogy a püspökök és apátokból álló zsinat csak a zsidók és keresztény nők közti házasságokat ellenzi, a keresztény férfi és zsidónők közt fenálló házasságokat azonban nem érinti, azokban tehát a vallásra nézve semmi veszélyt nem lát. Jókaival mondhatjuk: Mennyit haladtunk mi azóta?

Ugyanezen zsinat 2-ik határozata rendeli, hogy a vasárnap vagy ünnepeken dolgozó zsidónak szerszámai vétessenek el, mi megint azt igazolja, hogy a zsidók akkortájt földműveléssel és iparral foglalkoztak,

Nagyon helyesen jegyzi meg a szerző, hogy ezen két határozat a zsidók jogain csorbát nem ejtett, mert ha a zsidót a keresztény nővel való házasságtól eltiltják, ezen tilalom ép úgy sújtja a zsidót mint a keresztény nőt; a keresztény rabszolgák elvétele a zsidóktól tekintve, hogy a keresztények zsidó rabszolgákat nem tartottak, mert ilyenek nem léteztek, a viszonosság szempontjából jogfosztásnak nem tekinthető és elvégre a vasárnapi szentség megtartása zsidóellenes rendszabálynak nem tekinthető daczára annak, hogy a zsidó ünnepnap hasonló oltalomban nem részesült.

A legelső támadás, melyet a zsidók ellen intéztek — akkor is ép úgy mint ez idő szerint — külföldről importáltatott — Kálmán király alatt. Ezen korát mesze túlhaladó valóban nagy férfiu azonban ezen importot erőlyesen visszautasította vagy inkább megsemmisítette; az importeurak t. i. a kereszties hadak voltak, kik Emico vezénylete alatt Magyarországot át kelet felé vonultak. Útközben a zsidókat rabolni és gyilkolni kezdték, tout comme chez . . . Kálmán Mosony mellett a garázdálkodókat részben felkoncizoltatta, részint a közeli mocsárba ugrasztotta. Ha manap hasonló mozgalmak elfojtására rögtönítelő bíróság és akasztófa nem válik szükségessé, hát ez bezzeg nem bizonyos uraknak az érdeme. És itt ismét kérjük Jókaival: Mennyit haladtunk mi azóta?

Dr. Reinitz Adolf.

(Befejező cikk következik.)

ban legközelebb nagy válság fog beállani. Azt beszélnek, hogy e párt, mely eddig az Istóczy, Simonyi Ónody és Széll György által aláírt »programm« után indult, ezentúl 2 csoportra szakad: A »józan antiszemitizmus híveire és a vadakra«. Mi, kik az antiszemitizmus szerepvivőit körülbelül mind ismerjük, előre mondhatjuk, hogy e ketté szakadásból már azért sem lesz semmi, mert nem lévén a pártnak egy józan embere sem, így tehát a »józanok« csoportja természetszerűleg nem is válhatik ki belőle.

— **Hymen-hirdetés.** Az ezen czimmal megjelent cikkekre a következő választ vettük:

Tek. szerkesztő ur! Becses lapjának utolsó számában valaki megütközik azon, hogy a zsidók eljegyzéseiket tartalmazó hirdetésekkel halmozzák el a lapokat. Kifejti továbbá a t. beküldő, hogy ez csunya szokás, melyet a keresztények nem követnek. Engedje meg, hogy erre nézve azt mondjam, hogy az illető közlemény szerzője tán még sohasem olvasott németországi lapot. Mert akkor meggyőződött volna, hogy azokban keresztény és zsidó egyaránt hirdeti, miszerint eljegyezte magát vagy hogy fia született stb. stb. Ebből csak az tűnik ki, hogy a zsidó fogékony levén a praktikus dolog iránt, a német ez üdvös szokását csakhamar magáévá tette. Nincs ebben semmi csunya, csakis meg takarításról lehet szó, mivel külön jegy nyomtatása, ideszámítva az expedíálási kiadásokat, nagyon költséges, míg egy hirdetés az ujságban pár forintba kerül, mely összesen a nem igen gazdag ember sokkal könnyebb szerrel adhat túl. Van a hirdetésnek továbbá még sok más jó oldala, melyekre itt reflektálni nem akarok. Csak még azt jegyzem meg, hogy a hirdetés sok fáradságtól kímél meg és a legszélesebb körökben talál elterjedést. Lehetetlen ugyanis, hogy valaki minden barátjának, ismerősének küldjön eljegyzési jegyet, minek az a következménye, hogy sokan megsértődnek. A hirdetés által ez elháríttatik, mert ez mindenkinek szól. — A beküldő azon nézetét illetőleg, hogy a jegyesek inkább a lapokat kérjék fel, miszerint ezek a »Hymen« rovatban közölik az eljegyzési hírt, csak azt jegyzem meg, hogy ez totális tájékozatlanságot árul el a hírlapíróskodás terén. A »Hymen« rovat arra van hivatva, hogy nevezetesebb polgárok családjában történt eljegyzéseket regisztráljanak, hogy ez által ugyszólván demonstrálva legyen, hogy az illető polgár kitüntetésképp fogja fel azt, ha a lap vele még külön foglalkozik. De ily eljárás csak oly egyéniséggel szemben tanusítandó, ki magát már valamelyik téren kitüntette.

Végre még egy ellen kell felszólalnom, mely passzus a legfontosabb, mivel sérti a zsidó öntudatát. A t. beküldő ugyanis azt kérdi, hogy miért nem teszik a keresztények azt, hogy gyermekeik eljegyzését hirdetésményképp adják az ujságba? A feleletet is megadja rá; úgy mond, hogy az efféle nem szép. Erre csak az a válaszom, jobban mondva kérdésem, hogy hát hol van az megírva, hogy a zsidó majmozza a keresztényt? Talán megfordítva kellene lenni, a keresztény utánozza a zsidót. Vagy talán azt méltóztatik hinni, hogy a mit a zsidó feltalál, az a priori csunya, nem üdvös? Ha más felekezettel szemben nem tetszik követni a zsidó jó szokásait, hát ne kövesse; de bornírtság volna csakis ez okból gáncsolni egy a zsidónál bevett és szép szokást.

Midőn kérem a tek. szerk. urat e sorok közlésére, fogadja kiváló tisztelettem nyilvánulását, melylyel vagyok kész szolgája

Budapest, 1884. ápril 29.

Fr. J.

A magyar tudományos akadómia évenként új tagok megválasztását hozza javaslatba. Ez idén többek között három zsidó vallásu jeles tehetségű fiatal író ajánlottak megválasztásra. Alexandert, Marczalit és Strauszt. Kivonatban közöljük röviden, a mit róluk a hivatalos ajánlat elmond. Alexander Bernát legjele-

sebb philosophiai íróink egyike. Rendszeresen gondolkodó kritikus ez, kinek műveiben a komoly tudomány a legvonzóbb előadással párosul. Művei: a phil. történetének eszméje; a XIX. század pesszimizmusa; Kant, A phil. írók tára és az Egyetértés tanügyi rovatának szerkesztője. Ezen kívül irt számos apró munkát. Marczali Henrik legnagyobb munkája, II. József kora, melyet az akadémia adott ki, megjelenésekor nagy elismeréssel találkozott a sajtó és a közönség részéről. Éles kritikai fő, bonczolja a fiázisokat és ügyesen tud feldolgozni. »A magyar történet kuttói« a Vitéz-díjat nyerte. Strausz Adolf Boszniáról szóló műveivel feltűnést keltett úgy a bel-, mint a külföldön, és csakhamar idegen nyelvekre is lettek fordítva. Bosnyák föld és népe cz. művében az okkupált tartományok viszonyait, és különösen a mű II. kötetében azok közgazdasági viszonyait közvetlen szemlélet után helyes belátással, behatóan tárgyalta és e tekintetben nemcsak a hazai, de az összes irodalomban uttörő volt.

— **Técsőről** írják nekünk: Tekintetes szerkesztőség! A neolog és orthodox zsidók közti ellenségeskedés, ami ellen becses lapjában már többször jogosultan kikelt, a múlt héten ismét olyan botrányos jelenetben tört ki, hogy nem hagyhatom felemlítés nélkül. A botrány az itteni imaházban történt, tehát olyan helyen, ahol az efféle kihágás annál súlyosabb beszámítás alá esik. Községünkben ugyanis két párt van: orthodox és neolog. Az előbbieket Weisz I helybeli lakos, a másik párt vezére pedig Kacz A. A viszálykodásra tehát különösen az adott okot, hogy a megüresedett kántori állást a Weisz-párt Weisz Márkussal, a Kacz-párt pedig Kacz Mózzel akarta betölteni. De hát a Weiszék a hatalmasabbak s így kinyilatkoztatták, hogy a Kacz embereit be sem eresztik Istennek házába, minek folytán ezek kénytelenek voltak magánházakban végezni az istentiszteletet. Ez a helyzet azonban türethetlenné vált s a Kaczok f. hó 17-én, (a húsvéti ünnepek alatt), hogy kijátszák a hatalmas Weisz befolyását, kora reggel bevonultak a templomba s ottan élet-halálra elszántan állást foglaltak, míg családi kántoruk: Kacz Mózes is elfoglalta a kántori helyet és énekelt. Nemsokára azonban megérkeztek a Weiszok is, kik szörnyen megboszankodtak ilyenénképen való kijátszásuk fölött s hamarosan pártbeliekből egy segédcsapatot toborozván, felszólították Kaczékat a templom elhagyására. Ezek nem engedtek a felszólításnak, mire rettenő verekedés támadt, elannyira, hogy a csendőrségnek kellett közbelépnie. Ilyen állapotokat teremtett az orthodox-neolog pártoskodás. Valóban nem tudom, ki bűnösebb, azok-e, kik hitközségünk békéjét így felforgatták és a templomi botrányt csinálták, vagy azok, kik ezeknek a gyalázatos marakodásoknak értelmiszerzői, a Budapesten székelő két iroda?

D. A.

— **Zsidó magyar hitközségek.** Az országos rabbi-képző intézet ama vidéki városokba, a hol jelenleg rabbinus nincs, vagy ha van is, de német ajkú, haladottabb növendékei sorából legátusokat küld a közeli pünkösdi ünnepekre, hogy magyar szónoklatokat tartsanak az illető községekben. Eddig Nagy-Abony, Győr és Pécs izr. hitközségei részéről érkezett megkereséseknek tesz eleget a rabbi-képezde igazgatósága. Óhajtott volna, hogy az efféle meghívások minél sürűbben érkezzenek az igazgatóságához, mely kétségtelenül a legnagyobb készséggel teljesítené a hitközségek kívánalmait.

— **Sporzon ur beszámolója.** Bajmóc, ápril 28. Tisztelt szerkesztő ur! Egy a maga nemében párját ritkító képviselői beszámolóinak voltunk fül- és szemtanui folyó hó 17-én, mely a bajmóczi fürdő nagy termében játszódott le, Sporzon Ernő, jelenlegi képviselőnk nagy meglepetésére, de még nagyobb szomorúságára.

Sporzon Ernő ugyanis érezve azt, hogy valami rothad Dániában, majdnem titokban hívta össze megapadt

választó hivatást a bajmóczi fürdőbe, hogy három évi képviselőisége alatt szerzett érdemeivel beszámoljon.

Volt hallgatója elég, de nem olyan, a milyeneket ő óhajtott. A privigyei kaszinó-egylet majdnem testületileg, s a kerület intelligenciája majdnem kivétel nélkül jelent meg, de nem azért, hogy a beszámolót élvezze, hanem főleg azért, hogy meghallgassa, miként fogja magát kimagyarázni azon hinárból, melybe idétlen beszédei által úgy Kossuth, mint a zsidóság ellenében, került.

Sporzon, a szokatlan tömeg által meglepetve, majdnem halálsápadtan foglalta el helyét és nagyot lélekezett, mielőtt szóra gyújtott volna. Érezte, hogy egy nagy vád nyomja lelkét, egy vád, melyet Kossuth nevében a magyar nemzet géniusza és a zsidóság nevében a tizenkilencedik század megsértett jogérzete emel ellene. Szá-
nalomra méltó volt végignézni verejtékteljes küzdelmeit és az önmagát dicsőítő frázisok üres szalmájának csépe-
lését. A beszéd olyan hatástalan maradt, hogy a felbé-
relt claqué erőlködése dacára sem hangzott fel egy buz-
dító s ő sem a választó közönség ajkáról. A beszámoló
után dr. Krajcsik Ferencz ellenjelölt egyik választója
akart beszédet tartani, de a Sporzon-párt ordító apparátusa
túlkiabálta. A nagy zaj miatt a gyülekezetet végre szét-
oszlantni kellett. Ezután Krajcsik hívei összegyűltek és
nagy lelkesedéssel kiáltottak ki jelöltjüknek. A győzelem, ha
tekintetbe vesszük, hogy dr. Krajcsik itt nagy népszere-
ségnek örvend és hogy Sporzon ur országgyűlési sze-
replése csupán abban nyilvánult, hogy Kossuthot és
a zsidókat szidta, a mi részünkön, a Krajcsik-párt
részén lesz.

— A budapesti izr. kézmű és földművelési egylet
vasárnap délelőtt tartotta rendes évi közgyűlését. Dr.
Schönberg Ármin elnök megnyitó beszédében az egy-
letnek humánus és hazafias működéséről szólván, öröm-
mel konstatálja, hogy ez a működés kellő méltánylásra és
elismerésre talál. A felolvasottnak vett évi jelentés első
sorban kiemeli, hogy nem csupán az egylet hivatásszerű
feladatainak teljesítésére, hanem a czélok és eszközöknek
az előhaladott közviszonyok szerinti kibővítése s emelésére
volt a választmány törekvése irányozva. Ez a törekvés a
módosított alapszabályokban nyer kifejezést. A módosít-
ványok jelentékeny része oda irányul, hogy az egylet
működése haladó szellemben fejlesztessék, a czélok kivi-
telére szolgáló eszközök széles alapokra fektetessenek s
végül, hogy az ügyletek gyors és pontos elintézése biz-
tosítva legyen. Az egylet növendékeinek létszáma a lefolyt
évben a következő volt: kézműtanonc 120, mezőgaz-
dasági növendék 5, vinczellérképezdei növendék 1, össze-
sen 126; ezenfelül az állami középipartanoda 6 növen-
déke és a művészeti akadémia 1 növendéke ösztöndijak-
kal segélyeztetnek. Az egylet pénzügyi kezelése kielégítő
eredményre járt, amennyiben a tetemes szükséglet a
bevételek által fedezve lett. A bevételek közt ezuttal is
hagyományok és adományok tétele jelentékeny összeget,
1728 frt 5 krt képvisel. A választmány czélszerűnek ta-
lálta, hogy az egylet az országos kiállításon részt vegyen
akként, hogy az egylet 43 évi működésének eredményei

átnézetes kimutatásokban szemléltethetők tétessenek. —
Ugy a jelentést, mint az alapszabálytervezetet tudomásul
vette, illetve elfogadta a közgyűlés s a választmány a
felmentést megadta. A választmány újjáválasztása után
azon egyleti növendékek között, kik szorgalmuk s jó ma-
gaviseletük által arra érdemesekké ítéltettek, jutalmak
osztattak ki, mire a közgyűlés véget ért.

— A központi Fröbel-nőegyletnek április 30-án her-
czeg Batthyány-Strattmanné elnöklete alatt tartott rendes
választmányi ülésében szegény gyermekeknek díjmentes
felvétele végett benyújtott több rendbeli folyamodványok
elintézése után Hertzka Irma választmányi hölgy az egyesület
részére általa nyert új tagokat jelentékeny számban jelen-
tette be, ezek közt mint alapító tagot Földváry Emilia ur-
nőt. A választmány Hertzka Irma urnőnek az egyesület
érdekében teljesített buzgó és sikeres működéséért köszö-
netet szavazott. Rosenzweig-Raphir Sarolta urnő, az egye-
sület alelnöke jelenté, hogy az április hó 20-án tartott
gyermekünnepély tiszta jövedelme 588 frtot tett ki.

— A tiszadadai izr. hitközség nyilvános elemi iskolá-
jában egy tanítói állás megüresedvén, arra pályázat nyit-
tatik. A pályázók csak okleveles tanítók lehetnek, kik
a magyar és német nyelvben teljesen jártasak. Az állom-
ás, mely f. é. május végén betöltendő, 400 frtnyi évi
fizetéssel és szabad lakással jár. A megválasztottnak 10
frtnyi uti költség megtérítetik. Folyamodványok az alól-
írotthoz intézendők. Tisza-Dada, 1884. április 23.

Swarcz Sámuel.

— Szabolcsmegye Tisza-Dob izr. hitközségében egy
400 frttal javadalmazott okleveles tanítói állomás azon-
nal betöltendő. Kivántatik a törvényes tantárgyakban való
képzetségen kívül még a héber és német nyelv tökéletes
birása. Pályázók legfeljebb f. é. május 20-ig jelentkez-
hetnek. Tisza-Dob, 1884. április hó 24.

Krausz Mór,
hitközségi elnök.

Halálozás. Freund Berta 19 éves hajadon, Freund
Dávid fővárosi tekintélyes kereskedőnek egyetlen leánya
április hó 25-én elhunyt. A temetés vasárnap délután
ment végbe. A halottas beszédet dr. Kohon hitszónok
tartotta. Számos jó barát s ismerős osztja a lesújtott szü-
lők bánatát. Béke és áldás poraira!

Szerkesztői üzenetek.

F. L. urnak Furta, Julius elsejéig.
K. Zs. urnak Kossola, Átadtuk másnak.
J. B. urnak Versecz Nem törődünk vele.
S. G. urnak Ujpest. Olvashatlan aláírás. Magunk se tudjuk
ki volt.
S. M. urnak Budapest. A B. J. megjelent szerkesztői üzenetét
láttuk, De az az egy pár rendes sor nem teszi jóvá a kötetekre menő
kostonériákat.
Egy, többek nevében. Csak a tehetetlenség fenyeget. Iszen még
megnevezni sem meri magát.
L. S. urnak Budapest. A fájdalom bármilyen mély volt is,
csak szűkebb családi kört sújtott. A tragikumnagysága általánosíthatta
volna a gyászt, de az eset ugyszólván mindennapi volt s így tehát nél-
külözte azt az alapot, melyre tárczaczikket építeni lehetne.
B. J. urnak joghallgató Budapest. A sakter szó eredetéről
legjobban fogja önt felvilágosíthatni egy filologus.

HIRDETÉSEK.

 <p>Three Shilling Hats.</p>	<p>Budapest Sugárút 2 (Foncière-épület)</p>	<p>Csak új kalapok a legdivatosabb forma, leg- jobb minőség, pontosan kiszá- mitott nyári árakon.</p>
	<p>Bécs Mariahilferstrasse Nr. 22 (Stiftskaszárnya)</p>	<p>urak és nők számára frt. 1.80</p>
	<p>London Southwark Street (Winchester House).</p>	<p>Selyem cylinderek és Chapeaux-Clacques frt. 3.80</p>
		<p>Valódi angol cylin- derek, és Atlasz-Cha- peau-Clacques frt. 6.80</p>

HIRDETÉSEK

felvételnek

a kiadóhivatalban

BUDAPEST,

V., Széchenyi utca 10. sz.

LUKÁCSFÜRDŐ.

(Budapest budai oldalán.)

Ezen ivó- és gyógyfürdő kitünő sikerrel használtatik: görvély-csuz köszvényénél és a higany használata után fellépő bajoknál; sápkóránál; a légző szervek idült hurutjánál aranyérvénél, a máj és lép betegségeinél, sárgaságnál, a gyomor és bélek betegségeinél, a vesebajoknál, női betegségeknél, a bőr, az izmok, a csont és az ízületek betegségeinél és végre csontfekélyeknél.

A Lukácsfürdő különlegességei.

Az egyedüli természetes meleg iszapfürdő mely némely részén 28° R., más részén fokozatosan 45° R. hőfokig rug; ezen fürdőben egy villanyos készülék is el van helyezve.

A herculesfürdő, mely timsó- és jodtartalma miatt nevezetes, 26° R.

A természetes és saját forrásán álló bugyogó törökfürdő női betegségek ellen, 20° R.

Az ugynevezett nagy vöszlői uszoda, magas természetes, zuhatagos vizeséssel urak és nők számára. Ezen medenceze több, mint 10.000 hectoliter világos átlátszó folyó ásványvizet tartalmaz, migrán és idegesség ellen, és gyermekek számára mint természetes erősítő és a növést előmozdító hatány különösen ajánlhatik, 21° R.

A fürdők nagyok és kényelmesek, hideg és langyos zuhanyokkal vannak ellátva.

A Lukácsfürdő Budapesten az egyetlen fürdő, a hol gőzgép nincsen és akár meleg, akár langyos vagy hideg fürdésre csakis keveretlen ásványvizek

A közlekedés csavargózösök, gőzhajók és lóvonatu vasutakon minden városrészből felette olcsó és kényelmes.

használtak. Innen ered ennek feltünést okozó gyógyhatása.

A magas kormány által legujabban a hazai gyógyforrások és gyógyfürdők rendezése érdekében kezdeményezett hazafias mozgalmat teljes mértékben méltányolva, az igazgatóság eme hazafias törekvéseknek a maga részéről az által is igyekezett megfelelni, hogy a Lukácsfürdőben, oly bőven kínálkozó gyógyhatányoknak tudományos és ókszerá alkalmazását teszi lehetővé, a mennyiben e czél elérésére.

Dr. PURJESZ és)
Dr. LIEBMANN) egyetemi magántanár urak

közreműködését sikerült megnyernie kik közül az előbbi naponként általános rendelést fog tartani, míg az utóbbi hetenként háromszor a nő-bántalmak terén fog orvosi tanácsot szolgáltatni.

Massage és villamos gyógykezelés.

Gyógyszertár, posta és távirtdai hivatal közvetlen szomszédságban, Lakás és venéglők olcsók és jók.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Bátorkodom ezennel tiszteletteljesen közzétenni, hogy a Wertheim M.-féle üzlethelyiséget az „arany csizmához Karolykaszárnya, Karolyi-körut átvettem, és valamint a Karolykaszárnya, 17. szám alatt létező czipőüzletemet, szintén a „Parizsi czipőhöz” címelve fogom tovább vezetni. A bennem 18 év óta helyezett-bizalomtér hálás köszönetemet kifejezve, kérem azt irányomban, továbbra is fent tartani, és én azon leszek, hogy azt minden irányban szolgálatom által megérdemljem.

SCHWARCZ JÓZSEF

Károlykört, a Rosner-féle kávéház mellett

ajánlja gazdagon felszerelt czipő gyári raktarát nagyban és kicsinyben, saját készítménye által legjobb és legolcsóbb árának elismertett, alapított 1866. évben

Hölgyek számára.

Komod czipők finom nemezsből	1.20 — 1.40
Zug-czipő erős dupla talppal	3.50 — 3.80
Finom vilksbőr zug-czipő erős dupla talppal gondolt legjobb fajta	4.00 — 4.50
Finom posztó-czipő vilksbőrrel vagy bagariával borítva	4.50 — 5.00
Ugyanaz orosz lakkal borítva	5.00 — 5.50
Salon lakezipő nagyon finom	4.50 — 5.00
igény elegáns	4.50 — 5.00
Valódi orosz bagaria csizma egy darabból, vízmentes igen tartós	9.00 — 11.00

Urak számára.

Házi czipő finom nemezsből sarokkal	1.00 — 1.20
Nemez komod czipő hajtokával, igen elegáns nagy esokorral	1.80 — 2.20
Nemez séta czipő kötői vagy zuggal két oldalán	2.00 — 2.50
Finom bőr zug-czipő, 16 cm. magas, nemezbelés, dupla talp, a legjobb zerge-, chagrín- vagy borjubőr	3.50 — 3.80
Legfinomabb női posztó-czipő 16 cm. magas, zerge- vagy borjubőrrel borítva	3.80 — 4.00
Ugyanaz orosz lakkal fejelve	4.00 — 4.20
Legfinomabb bundaczipő, kötői, báránnybőrrel bélelve brabant disztós, bőr bársonyv. posztó	4.50 — 5.00
Legnagy. választ. bálczipőkben színes szatínból	1.80 — 2.50
Minden fentmvezettek előálló varrott talppal párja 50 krral drágábbak, továbbá nagy raktár-leány, flu és gyermekeczipőkből a legolcsóbb árakon. Megbizások a vidékről utánvéttel pontosan és tokiismeretesen eszközöltenek. Nem illők készséggel kicseréltetnek. Képes árjegyzékét bérmintve.	

Gyöngyösy Imre

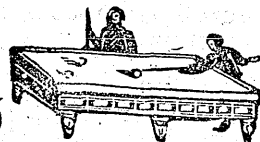
ezelőtt

Ersek István

tekeasztal-

és

dákó készítő

Budapest,

kertész utca

27. sz.

Ajánlkozik solid és tartós munka elkészítésére jótállás mellett.

A lakások

tisztán és rendben tartása

minden házban

legtöbb fáradságot okoz.

Végtelen fáradozás után sikerült egy

lakás-tisztító intézetet

alapítanunk, mely a t. háziasszonyokat ezen fáradságtól megkíméli. — Lakások rendbentartására, szobatisztításra, butorporolásra, ablaktisztításra stb. intézetünk a legolcsóbban vállalkozik. —

Szobatisztításra külön osztályt rendezünk be. Havi vagy évi bérletek a legolcsóbb áron.

Kiváló tisztelettel

Az első budapesti
ált. lakás tisztító-intézet.

Iroda: Váci-körut 1. szám.